

Богдан Новосядлий, Наталя Новосядла

БАЛАДА ПРО НЕСКОРЕНУ РОДИНУ І ЛЕГЕНДАРНИЙ ПОДВИГ ЧОТОВОГО

Тернопільська обласна газета «Свобода», Тернопільський
експериментальний інститут педагогічної освіти

*Де общее добро в упадку, –
Забудь отця, забудь і матку –
Лети повинність ісправлять...*

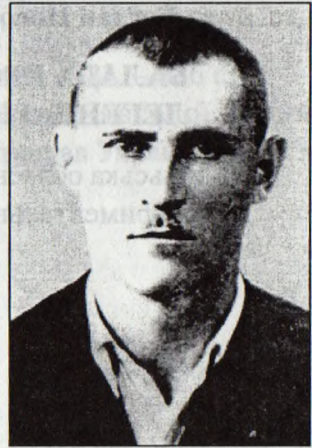
(Іван Котляревський «Енеїда»)

Бентежить душу і серце кожного рідкісний приклад національної самопожертви, відваги й мужності однієї з тисяч глибоко патріотичних сімей нашого краю, які палко хотіли жаданої волі та омріяної віками самостійності багатостраждальній неньці-Україні. За такі високі і святі ідеали чимало з них на вітвар державотворення приносили навіть найдорожче – своє молодече життя, бо справжня Вітчизна для них була понад усе.

До таких національно-свідомих і послідовних борців за волю України належить і родина греко-католицького священика отця Василя Куриласа, яка у буремні роки борні, гонінь і переслідування, багато літ проживала у селі Буцневі – нині Тернопільського району. Окрему сторінку героїчного літопису складає життєвий подвиг і героїчна загибель одного із найстарших синів отця Василя – Ярослава. Його жертвний подвиг назавжди залишиться у серцях вдячних нащадків, неповторною зіркою ревного служіння Українській державі світитиме ще не одному поколінню справжніх державотворців [1:114].

Гарт незламного духу і рішучої боротьби Ярослав отримав у сімейному колі, оскільки походив з високоінтелегентної і на-

ціонально самобутньої священничої родини. А першим взірцем служіння Україні для нього був рідний батько – отець Василь Курилас (1891-1978), який з 1933 по 1944 рік парохував у селі Буцневі – неподалік Тернополя [2]. Цей багатостраждальний мученик за Христову віру пройшов крізь тюрми, концтабір, заслання і повернувся, щоб організувати таємну духовну семінарію, далі виконувати душпастирські обов'язки серед вірних УГКЦ [3:427].

Буцнівський чотовий – безстрашний Ярослав Курилас. Фото довоєнного періоду.

Василь Курилас народився у місті Миколаєві над Дністром на Львівщині, у родині заможних селян. Мати заохочувала Василька добре вчитися, щоб бути священником. Перші чотири роки він вчився у Народній школі у рідному місті, потім батьки віддали сина на навчання у гімназію до Стрия.

Восени 1909 р., всупереч волі матері, Василь вступив на філософський факультет Львівського університету. Проте, лекції деяких професорів йому не сподобались і він перейшов на правничий факультет цього ж університету. Відвідування було вільним, а тому Василь вирішив готуватися вдома, бо помешкання у Львові і харчування коштували дорого.

Восени 1910 р. його викликали друзі з університету: домагались перетворення університету на український, де навчалися б в основному українці. А коли після нелегального віча студенти з пісню «Ми, гайдамаки...» вийшли у коридор університету, пролунало кілька пострілів з револьвера. Стріляли польські шовіністи і смертельно поранили студента Адама Коцка. Поліція арештувала усіх студентів-українців і відправила у тюрму по вулиці Баторія.

Ув'язнені оголосили голодування. Через невеликий проміжок часу їх звільнили.

Навчання вдома було малопродуктивним, бо довелося працювати в адвокатській конторі, допомагати у навчанні багатьом учням, які готувалися до вступу у гімназію. А найбільше часу забирала громадська робота. Юнак роз'їжджав по селах, де виступав з рефератами, доповідями, допомагав організовувати товариства «Сокіл», «Січ», читальні «Просвіти».

Влітку 1911 р. Василь покинув правничий факультет, щоб вступити у Львівську духовну семінарію. Екзамени склав і був зарахований до складу послушників на безкоштовне навчання. У семінарії працювало кілька гуртків – Василь Курилас вступив у господарський, антиалкогольний, просвітянський. До речі, разом з ним у духовній семінарії вчився майбутній митрополит і кардинал Йосиф Сліпий.

У семінарії були й москвофіли. А тому одного разу 200 вихованців оголосили страйк з голодуванням, вимагаючи виключити з духовної семінарії усіх москвофілів, щоб у майбутньому не баламутили наш народ. Ректор наказав припинити голодування. Кількох юнаків виключили за організацію страйку. Проте на наступний академічний рік перед вступом кожний майбутній послушник писав письмову заяву, що він українець і не підтримує ідею москвофілства [1:51].

Наближався останній рік навчання у духовній семінарії, але раптом вибухнула війна. Австро-Угорщина і Німеччина – проти Росії. Австрійські війська на фронтах зазнавали поразки і відступали. Свої невдачі приписували москвофілам. Ректор попередив, що влада не довіряє богословам і їх можуть арештувати, а тому закликав усіх послушників роз'їхатись до своїх батьків. Василь Курилас повернувся додому і відразу був арештований за наказом старости Жидачева (до цього повіту входило місто Миколаїв). Чинивник був польським шовіністом і використав слушну нагоду, щоб розправитися із свідомим

українцем, а справжні москвофіли залишилися на волі. Василя Куриласа з іншими арештантами відправили у концентраційний табір «Таллергоф» у Верхній Австрії. Спочатку тримали у наметах, а згодом – у дерев'яних бараках. До табору приїхали представники Українського комітету з Відня, а потім спеціальна комісія. Майже 300 українців, завдяки їй, було звільнено. Після того Василь Курилас мав намір йти вчитися на теологічний факультет університету у Відні, але приїхав о. Йосафат Коциловський і запропонував переїхати до Кромержа у Моравії (Чехія). У цьому місті було організовано українську богословську семінарію, де продовжили навчання майже 40 студентів. Влітку 1915 року Василь закінчив духовну семінарію [4].

Перед висвяченням одружився з Оленою Кордубою, дочкою греко-католицького священника із села Містки на Львівщині. Висвячував вірменський архієпископ Теодорович у Львові, бо митрополита Андрея Шептицького російські війська тоді вивезли на Схід [1:52].

Йшла повним ходом Перша світова війна. Галичину захоплювали то російські війська, то знову – австро-угорські. Після розвалу Австро-Угорської імперії утворилась Західна Українська Народна Республіка і почалась кровопролитна українсько-польська війна (1918-1920 рр.). У Куровичах (парохія Василя) був шпиталь Української Галицької Армії (УГА).

УГА відступила з-під Львова до Тернополя під натиском противника. У парафіяльному будинку о.Василь впорядкував

Олена і о. Василь Куриласи. 1956 р.

приміщення, зокрема бібліотеку. Переночувати туди прислали офіцера польського війська, який поведився брутально, але о. Василь не звертав на нього уваги. Офіцеру доповіли, що парох – «священик-гайдамака» і причина розстрілу римо-католицького ксьондза із села Білка Шляхетська (насправді його розстріляли за те, що підбурював поляків стріляти по відступаючих загонах УГА). Отця Василя

заарештували як ворожо налаштовану до поляків людину. Його завезли до тюрми у Львові, де він без суду просидів 11 місяців. А коли УГА перейшла Збруч, випустили на волю, не дозволили виїжджати із села. Звеліли двічі на місяць приходити на постерунок поліції. З Куровичів керівництво митрополії перевело о.Василя у село Полюхів, неподалік міста Глинян. Саме тоді у Галичину вступили більшовицькі війська [1:52].

У 1933 р. о. Василя Куриласа перевели на парохію у Буцнів біля Тернополя. І на новій парафії, крім ретельного виконання душпастирських обов'язків, він керував Братствами найсвятіших тайн, Тверезості та Українським католицьким союзом, що діяли при церкві, брав активну участь у громадському житті села. Керував католицькою акцією української молоді. Багато уваги приділяв роботі читальні «Просвіти». Давав господарям практичні поради

Маляр Осип Курилас — двоюрідний брат буцнівського священика Василя Куриласа — значну частину своєї творчої діяльності присвятив висвітленню у картинах героїки січових стрільців.

щодо розведення садів, нових сортів сільськогосподарських культур [5:245].

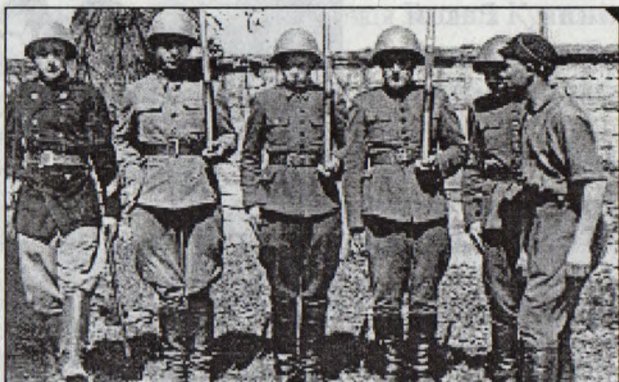
І знову лихоліття. Почалася Друга світова війна, а відтак – окупація Галичини більшовицькими військами. Одні окупанти змінились іншими. Потім – початок війни Німеччини з Радянським Союзом. Під час німецької окупації отець переховував кілька єврейських родин на плебанії. Це було дуже небезпечно і могло закінчитися трагедією для усієї сім'ї пароха. Перед відступом німецьких військ вояки вермахту затримали жителя села Василя Вітишина. Підозрювали, що він «совєтський» шпигун, збиралися його розстріляти. І лише заступництво о.Василя врятувало життя односельця [6:138].

Залишаючи село, німецькі вояки готувалися висадити у повітря будинок читальні «Просвіти». І знову допоміг о.Василь. Він переконав солдатів, щоб цього не робили. Будинок залишився цілим і неушкодженим [7].

23 березня 1944 р. Буцнів знову окупували червоні війська. Із сільської ради повідомили, що приїжджали з району і цікавились особою о.Василя. Йому порадили виїхати в інший район. Однієї ночі він виїхав з родиною спочатку у Серединки, а звідти – у Козівський район. Проте й тут не уникнув пильного ока НКВД. Його кілька разів викликали у райцентр і пропонували перейти на православ'я, зректись УГКЦ. Отець Василь був непохитним. Восени 1945 р. його арештували і відправили у Чортківську тюрму [8].

Тут почалися безкінечні допити з побоями, шантажем, провокаціями. Кидали у карцер, морили голодом, щоб зламати морально і фізично та змусити говорити те, що хотілося владі. За «слідством» настало «судилище». Його засудили на 10 років позбавлення волі та 5 років позбавлення у правах після виходу на волю. Звинувачували, як і всіх греко-католицьких священників, у співпраці з німцями, виступах проти радянської влади. У вину ставилося освячення у Буцневі могили борців

за волю України, сприяння воїнам УПА, виховання дітей у націоналістичному дусі [1:53].

До варті біля Божого гробу готуються (зліва направо) Петро Городинський, Йосафат Курилас, Андрій Дмитришин, Ярослав Сорока і Нестор Басняк. 1942 р.

Родина о. Василя Куриласа була багатодітною. Нащадки виховувалися християнами і свідомими українцями. Троє з них – Іван, Йосафат і Люба – були заарештовані і засуджені до позбавлення волі на 10-8 років.

Після суду о. Василя відправили у концтабір на станції Рудченкова (Донбас), а звідти – у Карелію (станція Явас) і Мордовію (станція Потьма) на лісоповал. Перебував з карними злочинцями, від яких зазнав, як і від табірної адміністрації й охоронців, побоїв, насмішок, кепкувань. Проте все терпляче зносив і таємно виконував душпастирську роботу серед в'язнів.

Відбувши повністю строк ув'язнення, прибув у Галичину. Тулився по чужих закутках, поки не збудував власного будинку з допомогою синів із-за океану та парафіян. Працював рахівником у колгоспі, у кам'яному кар'єрі, садівником... Вірним УГКЦ надавав душпастирські послуги: таємно хрестив дітей,

давав шлюби, сповідав і причащав, відправляв Богослужіння. Разом з о. Мироном Кордубою, о. Євстахієм Смалем та іншими у Тернополі організував таємну духовну семінарію, в якій навчалось вісім молодих чоловіків – майбутня заміна для старих священників. КДБ вдалося натрапити на слід семінарії. Почалися обшуки у слухачів і викладачів, конфісковували літературу, утвар, настали розслідування, допити, виклики тощо. До суду не дійшло, але семінарія припинила своє існування. Не раз про неї згадували у пресі, на лекціях войовничі атеїсти, працівники КДБ й правоохоронних органів [9].

11 січня 1978 р. перестало битися полум'яне серце священника о. Василя Куриласа. Упокоївся у Бозі на 86 році життя. Поховано його у гробівці на цвинтарі села Острова, в якому спочивають його дружина та швагер о. Василь Глуховецький з дружиною.

Пам'ять про о. Василя Куриласа, мученика за Христову віру, живе серед вдячних парафіян та їх нащадків. У поминальні дні на Великодні свята до могили приходять люди, кладуть вінки і живі квіти, моляться до Господа Бога за душу о. Василя, дякують Всевишньому, що мали можливість бути пара-

о. Василь Курилас зі своїм сином Йосафатом (на передньому плані) відправляє панахиду на могилі своєї дружини в Острові. Початок 70-х років XX ст.

фіянами цього вірного священника УГКЦ, безкомпромісного патріота України [1:54, 2].

Духовною дорогою батька – отця Василя Куриласа пішов його найстарший син Богдан. Досі зберігся образок Божої Матері Неустанної Помочі на спогад його першої служби Божої у Буцневі, яка припала на 26 жовтня 1941 р.

Отець Богдан народився 3 лютого 1917 р., у період Першої світової війни, у

Львові, на вулиці Городоцькій, де його дідусь о.Петро Кордуба винаймав квартиру для своїх дітей. Богдана, як й інших своїх дітей, батьки хотіли виховати добрим християнином, українським патріотом. Тому після війни у Збоїськах біля Львова хлопці-Куриласи вчилися у юнацькій школі, яку провадили бельгійські отці-редемптористи. Серед п'яти братів найбільше покликання до священничої справи мав Богдан. У 1936 р.

*Брати Степан та о. Богдан Куриласи.
1983 р.*

вчився у новіціяті, а у вільні години разом з братом Йосафатом, тодішнім учнем ювенату, ходили брюховецьким лісом, відмовляли вервичку, переписували в зошит гарні молитви.

За німців о. Богдан служив у Тернополі, у монастирській церкві, часто провадив місії і реколекції у галицьких селах та містах. Залучав до духовного життя молодших братів. З ними і товаришами у тернопільському драмтеатрі зорганізував змістовну виставу «Блудний син». У 1944 р., коли комуністичний режим окупував Галичину, отець Богдан емігрував на Захід. Уже у період горбачовської перебудови Богдан був священником у Бельгії, їздив по світу, сповняв духовні потреби емігрантам-українцям, будував церкви у Бельгії та Німеччині. Помер о.Богдан на згадуваній чужинській землі з палкою любов'ю у серці до України 5 вересня 1991 р. [1:55-6].

У животрепетний час відновлення української державності (1941 р.) ще один син отця Куриласа – Роман – біля читальні, при великому сході народу урочисто проголосив вільну Україну у нашому селі. Роман з іншими численними однодумцями також воював у відділі УПА. Чудом залишився живим і нині проживає в Америці [1:113].

Роман Курилас. 1942 р.

Для німців велика активність українців була несподіванкою, і деякі чини з німецької адміністрації розцінили ці дії, як спробу державного перевороту. Окупаційні власті зажадали від Степана Бандери, як глави проводу ОУН, щоб він скасував це проголошення. Після рішучої відмови гестапо заарештувало С. Бандеру і крайове правління на чолі з Я. Стецьком. Арештованих було відправлено до Берліна, а згодом – у концтабір Заксенхаузен [1:111].

У зв'язку з цим, спочатку на Волині та Поліссі, а пізніше у всій Україні створювались перші повстанські загони – «Пол-

іська січ», очолювана Тарасом Боровцем (Бульбою), які вели

успішні військові дії як проти німецьких карателів, так і проти оточених з'єднань червоної армії та її партизанських загонів. У 1942 р. створюється Українська повстанська армія на чолі з Романом Шухевичем (генерал Тарас Чупринка), і вже через рік у ній налічувалося

Урочистий момент проголошення самостійної України біля читальні «Просвіти» у 1941 р. На знімку — Петро Городинський, Яків Сорока, Андрій Хмарник, Роман Курилас, Нестор Коляса, Йосип Віблій.

більше 50 тисяч бійців. Після вступу на Волинь і Галичину радянських військ розгорнулася відкрита війна, яка, по суті, переросла у справжню громадянську війну [10:55].

У цій смертельній боротьбі десятки жителів Буцнева і Серединок на вітвар визволення України поклали свою молодість, здоров'я і навіть життя. За що ж платили національно свідомі молоді патріоти таку високу ціну? Як зазначалося у часописі політичного відділу УПА «До зброї» (липень 1943 р.), Українська повстанська армія бореться:

«За самостійну соборну Українську державу на українській землі.

За новий справедливий лад і порядок в Україні без панів, поміщиків, капіталістів та большевицьких комісарів.

За новий справедливий міжнародний лад і порядок в світі, побудований на пануванні прав конкретного народу та його незалежний всесторонній розвиток у власних державних формах.

Проти німецького та московського імперіалістичних наїздників, що змагають до поневолення та знищення українського народу.

Проти імперіалізмів, як джерела воєн і поневолення народів» [11:17].

Під час Другої світової війни в УПА пішло приблизно 20 хлопців з Буцнева [12:111]. Серед них і син місцевого пароха Ярослав Курилас, який народився 18 серпня 1919 року у Германові (тепер Тарасівка Пустомитівського району

Група молоді Буцнева й Острова, яка невдовзі брала участь у національно-визвольному підпіллі. Зліва направо: четвертий – студент Володимир Головатий; шостий – Євген Лукомський; сьома – студентка «Рідної школи» Леся Погода; крайній – майбутній герой повстанського руху Ярослав Курилас; сидить – Нестор Лебединський. 1938 р.

Львівської області). Ярослав був другою дитиною в сім'ї, всього їх у батька-матері було 16. З перших років життя виховувався у любові до Господа Бога, рідної мови, в душі

християнської моралі, безмежної відданості Україні [1:114, 13:57].

Навчатись у початковій школі Ярославу довелося у багатьох селах Львівщини, куди переводили батька на

Сімейство Куриласів перед війною.

душпастирську працю. З 1932 року родина переїхала у Буцнів.

У сусідньому Острові мешкала його тітка (рідна сестра матері – Ірина Глуховецька), чоловік якої о. Василь був парохом цього села. Щоб допомогти своїй сестрі, вона взяла до себе Ярослава разом із його старшим братом Богданом та молодшою сестрою Вірою. У родині Глуховецьких було два сини – Ярослав та Емануїл. Був час, коли Ярослав навіть відвідував школу в Острові [1:115, 13:57].

Батьки, тітка та дядько прищеплювали Ярославу благородні риси характеру – любов до ближнього,

На передньому плані – о. Василь Глуховецький та дружина о. В.Куриласа – Олена Кордуба зі своїми онуками. 1965 р.

доброзичливість, повагу до старших, співчуття до немічних та молодших від себе, доброту, чесність, любов до свого народу. Все це мало вирішальний вплив на виховання Ярослава.

Батько і дядько Василь, як греко-католицькі священники, бажали, щоб Ярослав за їх прикладом у майбутньому став священником. Батьки віддали його на навчання у гімназію ювенату оо.Редемптористів, розташованій у Збоїськах, у передмісті Львова. У цій гімназії Ярослав навчався протягом трьох років, але переконався, що гімназія не є його покликанням. Він залишив гімназію і повернувся до батьків у Буцнів. Згодом вступив в українську промислову школу у Тернополі, де здобув спеціальність м'ясника. Після її закінчення працював у закладі п.Майки на тернопільському

міському ринку. До роботи ставивився добросовісно, ретельно виконував обов'язки.

Кожної суботи п.Майка давав усім працюючим закладу, крім заробітної плати, невеликі подарунки – набір м'ясних виробів. Перед тим, як добратися до батьків у Буцнів, Ярослав заїжджав до дядька і тітки в Острів, щоб поділитися з ними подарунками (пам'ятав своїх благодійників).

На цій роботі його застала Друга світова війна. Восени 1939 р. у Галичину вступили червоні війська. Ярослав разом зі своїм молодшим братом Степаном та кузенами Ярославом і Емануїлом Глуховецькими таємно перейшов на територію генерального губернаторства, створеного німецькими окупаційними властями, куди увійшли в основному польські землі, а також споконвічні українські – Лемківщина, Надсяння, Холмщина, Підляшшя (адміністративний центр – місто Краків). Мешкав у місті Холмі. Тут з братом Степаном займався самоосвітою, вивчав історію України, літературу, географію, документи ОУН, періодичну пресу, матеріали з історії національних змагань, відновлення самостійності і незалежності України, життя і діяльність видатних діячів УНР, ЗУНР, УСС, УГА тощо. Тоді остаточно сформувався його світогляд. Своє життя він присвятив служінню Україні, її багатостраждальному народові, ідеї визволення України власними силами, здобуттю нею самостійності. Ярослав вступив в ОУН, став її активним членом, познайомився з її проводом у підпіллі, встановив особисті контакти. Працював над складанням проекту Конституції майбутньої незалежної України (рукопис пропав у роки воєнних лихоліть) [1:116]. Не минуло багато часу, як 22 червня 1941 р. почалась війна Німеччини з Радянським Союзом. Відразу після окупації гітлерівцями Тернопільщини Ярослав повернувся у рідні краї. З великим захопленням зустрів проголошення 30 червня 1941 р. у Львові відновлення незалежності України. Він добре

усвідомлював, що для захисту суверенітету України, оборони її території від зазіхань ворогів, життєво необхідно мати власну армію, тому вступив у школу офіцерського вишколу у Поморянах на Львівщині. З усією серйозністю взявся за гартування свого тіла, засвоєння тактики ведення бою у наступі та обороні, вивчав техніку і зброю, методи вишколу солдатів військової справи [15].

Однієї ночі фашисти, озброєні автоматами і кулеметами, оточили приміщення школи. Усіх курсантів підняли по тривозі, вивели на двір і відвезли до тюрми гестапо у Львові (по вулиці Лонцкого). Вісім місяців мордували в'язнів у катівні. Багато з них там захворіли на тиф, окремі помирали. І лише через наполягання широких верств української громадськості Ярослава Куриласа з іншими курсантами-в'язнями було звільнено з-під варти.

Ярослав повернувся додому з підірваним здоров'ям, бо в неволі переніс тиф. Ще у тюрмі і в колі своїх найближчих рідних дійшов висновку, що фашисти – закляті вороги нашого народу, такі ж самі, як і совіти. Тому з гітлерівцями необхідно вести боротьбу, як з окупантами, ворогами українського народу.

Поправивши здоров'я, Ярослав Курилас перейшов на підпільну роботу, вступив до Української повстанської армії, щоб вести збройну боротьбу проти німецьких зайд, не давати їм безкарно розгулювати багатостраждальною українською землею, здирати із селян непосильні контингенти, вивозити молодь на примусові роботи у Німеччину, здійснювати каральні акції.

Після другого приходу червоних військ у Галичину навесні 1944 року Ярослав не залишив загонів УПА, а продовжив збройну боротьбу у військовому окрузі «Лисоня» – на теренах теперішньої Козівщини та околицях Тернополя. Він обрав псевдоніми: «Чорнота» та «Кармазин» (другий псевдонім взяв

від прізвища своєї нареченої Катрусі Кармазин, дочки греко-католицького священика, пароха Старих Бродів на Львівщині). В УПА він виконував безліч відповідальних завдань. Крім того, Ярослав входив у підрозділ, що займався постачанням продуктів харчування упівцям та лікуванням поранених бійців, їх опікою. За безмежну відданість ідеалам незалежності України, активну боротьбу з ворогами став чотовим. Його чота мстила окупантам за сльози і кров народу, безпідставні арешти і масові депортації, грабежі, гвалтування, нищення церков та геноцид у Галичині [1:116-7].

5 березня 1945 року чота Куриласа вступила у жорстокий бій з незрівнянно більшими силами енкаведистів у районі сіл Ценів і Криве, неподалік селища Козови. Це був тривалий запеклий бій і, на превеликий жаль, останній у житті відважного чотового УПА. У ньому Ярослава було важко поранено. Він добре знав, як нелегко лікувати поранених упівців, скільки це завдає клопотів проводу УПА. І, щоб не потрапити у руки чекістів, підірвався гранатою. На очах своїх друзів загинув на полі бою їх чотовий. Упівці кинулись у бій, щоб відітнути ворогові за смерть друга й улюбленого вожака. Енкаведисти не витримали натиску і ганебно побігли з поля бою.

А коли бій затих, відважного чотового з іншими загиблими побратими поховали у спільній братській могилі у с. Ценіві на Козівщині [1:117].

Отець Василь Прийма, уродженець с. Бокова Підгасцького району, пам'яті Ярослава Куриласа присвятив вірш. Автор був бійцем ОУН-УПА, другом Ярослава по боротьбі з більшовицьким режимом за волю України і учасником бою 5 березня 1945 р. з енкаведистами у районі сіл Ценів і Криве. Він, власне, був свідком героїчної смерті друга – чотового [14].

Коли сурми заграли до бою

*Чотовому «Чорнота» славної
пам'яті Ярославу Куриласу*

Коли сурми заграли до бою
У грізний історичний час,
Він по-рицарськи зустрів волю:
На скривавленому полі
Упав Ярослав Курилас...
Там зібрались бійці-партизани,
Ці хоробрі України сини,
Свого друга на рамена взяли –
Крізь ворожі застави, ярами,
Наче скарб дорогий понесли.
Чорна нічка покрила діброву
І розплакались храми дощем...
У криївку упівську, військову,
Ввели матір туди на розмову –
На прощання із сином-борцем...
Друзі чули, як ненька ридала:
«Славцю, сину, орлятко з гнізда!
Як солов'я, я тебе доглядала,
Не собі... Україні віддала!
І на старість лишилась сама...»
Ти світитимеш нам, наче промінь,
Добрий приклад лишивши братам,
Як свій край боронить і любить,
Як для Бога й України жити,
Як вмирати, а не здатись ворогам [14].

І, справді, як співається у партизанській пісні, коли бійці вмирили, їм сурми не грали, але вони свято вірили в Україну, у її майбутніх синів і дочок, які неодмінно повинні донести стяг революційної борні до переможного кінця.

Література

1. Головин Б. Він любив Бога і Україну // Подільське слово. – 1993. – 23 січ.
2. Головин Б. Воїн, вожак, чотовий // Державність. – 1992. – №3.
3. Головин Б. Душпастир підпільної церкви. // Подільське слово. – 1992. – 16 трав.
4. Головин Б. Кликали сурми до бою // Тернове поле. – 1992. – 1 жовт.
5. Головин Б. Невтомний місіонер // Божий сіяч. – 1997. – черв.
6. Головин Б. Отець Курилас Василь. // Богословія. – Рим. – 1991. – Кн. I-IV.
7. Головин Б. Служив неньці Україні. // Головин Богдан. Мученики та ісповідники Української церкви ХХ століття. Нариси. Статті. Дослідження. – Тернопіль: Просвіта. – 2000. – 244 с.
8. Грещук Г. Підпільна греко-католицька семінарія в Тернополі // Свобода. – 2004. – 11 груд.
9. Гуцал П., Півторак С. У краю соколиних злетів. – Тернопіль: Ромс-К. – 1998. – 80 с.
10. Курилас Й. Мої голуби жили на стриху сільської читальні // Подільське слово. – 1993. – 24 квіт.
11. Новосядлий Б. Буцнів – село над Серетом. Тернопіль: Оперативний друк. – 1998. – 216 с.
12. Новосядлий Б. Над Серетом розкинулось рідне село, що, як літо, буяє життям // Подільське слово. – 2004. – 2 лип.
13. Стоцький Я. Українська греко-католицька церква і релігійне становище Тернопільщини 1946-1989. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 2003. – 432 с.
14. Українська Повстанська Армія 1943-1949. Довідник. – Нью-Йорк. – 1994.
15. Шляхами золотого Поділля: у 3 т., т.2. – Філадельфія, 1970. – 281 с.